

KÜRESELLEŞMENİN KAMU YÖNETİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Yüksel Demirkaya*

Giriş:

Makale küreselleşmenin kamu yönetimi üzerinde etkisini ve bu bağlamda Türkiye örneğini iki ana başlık altında incelemektedir. Birinci başlık altında küreselleşmenin kavram olarak tanımlanmasına ve genel etkilerinin özet olarak açıklanmasına çalışılmaktadır. Sonrasında ise ağırlıklı olarak küreselleşmenin ve küreselleşmeyi doğuran etkenlerin tesiriyle şekillendiği bilinen yeni kamu yönetimi modeli üzerinde durulmaktadır. İkinci ana başlık altında ise modern kamu yönetimi modelinin Türkiye'deki yansımalarını görebilmek için kısaca idari reform adına yapılan çalışmaların özeti sunulmakta ve yapılmak istenilen son yenilikler dünyada uygulanmış olan örnekleriyle mukayese edilerek değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yeni kamu yönetimi, küreselleşme, yönetimde liberalizm, yerelleşme.*

Abstract:

This article is divided into two main parts. First part examines globalisation and its general effects as a summary explanation. And then it focuses on New Public Management Movement across the world. Second part evaluates Turkish Public Management Movement, by taking into consideration of its historical development. This part also examines recent Turkish modernisation studies on public management by comparing with examples from the modern world.

Keywords: *New public management, globalisation, liberalizm on management, localisation.*

* Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi.

Giriş:

Makalede küreselleşmenin kamu yönetimi üzerindeki etkisi, özellikle 1980'li ve 1990'lı yıllarda meydana gelen kamu yönetimi dönüşümüne etkileri incelenirken metodolojik olarak öncelikle küreselleşmenin getirdiklerinden hareketle bir tanımlamasının yapılması ve küreselleşmeyi şekillendiren faktörlerin kaynağının bulunmasına yönelik bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır. Daha sonra küreselleşme ile kamu yönetiminde değişimi zorlayan etkenlerin kaynağının benzer hatta çoğu yerde aynı olduğu ispat edilmeye çalışılacak ve küreselleşmenin kamu yönetimi alanındaki dönüşümü daha da hızlandırdığı üzerinde durulacaktır.

Makale küreselleşmenin kamu yönetimi üzerinde etkisini ve bu bağlamda Türkiye örneğini iki ana başlık altında incelemektedir. Birinci başlık altında küreselleşmenin kavram olarak tanımlanmasına ve genel etkilerinin özet olarak açıklanmasına çalışılmaktadır. Sonrasında ise ağırlıklı olarak küreselleşmenin ve küreselleşmeyi doğuran etkenlerin tesiriyle şekillendiği bilinen yeni kamu yönetimi modeli üzerinde durulmaktadır. İkinci ana başlık altında ise modern kamu yönetimi modelinin Türkiye'deki yansımalarını görebilmek için kısaca idari reform adına yapılan çalışmaların özeti sunulmakta ve yapılmak istenilen son yenilikler dünyada uygulanmış olan örnekleriyle mukayese edilerek değerlendirilmektedir. Akademik açıdan da kabul gördüğü gibi Türkiye'nin ekonomik ve idari alanda yapmış olduğu reformlarda Avrupa Birliği adaylık sürecinin önemli etkisi vardır. Avrupa Birliği'nin yapılması ve politikalarını geliştirmesinde küreselleşmenin önemli etkilerinin olduğu tartışılmaktadır. Avrupa Birliği bu hızlı değişim ve etkileşim sürecinden üye ve aday ülkelere gerekli değişiklikleri yapmaları yönünde sürekli önderlik etmiştir.

1. Küreselleşmenin Gelişimi ve Genel Etkileri

Belirsizliklerin hâkim olduğu, siyasi, kültürel ve ekonomik ciddi değişimlerin yaşandığı, ulus devletlerin güç kaybettiği, uluslararası demokratik organizasyonların kurulduğu, demokrasi karşısında alternatif yönetim modellerinin ortadan kaybolduğu, bireysel ve yerel değerlerin ön plana çıktığı, kısacası hızla küreselleşerek küçülen dünyamızda her alanda özgürlüğün ve eşitliğin vurgulandığı bir dönemden geçilmektedir. Olayların böylesine hızlı geliştiği bir ortamın olumlu etkilerinin yanında olumsuz yansımalarının da olacağı ve olduğu tartışılmaktadır. Örneğin Giddens ve Hutton küreselleşmeyi eleştirdikleri makalelerinde birçok devrimin

gerçekleştiği bir süreçten geçmekte olduğumuzu ve çok güçlü bir akım olan küreselleşme rüzgârıyla bu devrimsel gelişmelerin önünde durulamayacağını ifade etmektedir (Hutton ve Giddens, 2001: 213-233). Zira küreselleşmenin ekonomik boyutunun yanında siyasi, sosyal ve kültürel etkilerinin de olduğu genel akademik kabul gören bir gerçektir. Örneğin Vandana insanoğlunun tarihinde insanlığı tehdit eden en büyük sorunun küreselleşme ile birlikte gelen su ve gıda kaynakları üzerindeki kirlilik olduğunu belirtmekte ve monopolleşme gibi tehlikelere de işaret etmektedir (Vandana, 2001: 120-1). Buna delil olarak da genetik kirliliği ve sonucunda 2001-2002 yıllarında İngiltere'yi sarsan 'deli dana hastalığı' (mad cow disease) ile birlikte kansorejen madde içeren kimyasalların yayılmasını göstermektedir. Yazar'a göre "20. yüzyılda da petrol ne ise 21. yüzyılda da biyoloji odur" ve daha ötesi bio-teknoloji ile tüm insanlığın hayati kontrolü denetim altına alınabilir (Vandana, 2001: 119). Su kaynaklarının azalması ve kirlenmesi ise ciddi bir tehdit unsuru olarak tartışılmaktadır. Hatta Dünya Bankası 21. yüzyılda da çatışmaların su kaynaklı problemlerden doğacağını belirtmektedir. Küreselleşmenin siyasi ve yönetsel boyutu hakkında ise; Rhodes, Heywood ve Whight 20. yüzyılın son çeyreğini bir politik değişim çağı olarak adlandırmaktadır (Rhodes vd., 1997:1).

Görüldüğü üzere çok derin etkileri olan ve küreselleşme kavramıyla bir kelimedede ifade edilmeye çalışılan hızlı değişim, muhtemelen ileride tarihçiler tarafından yeni bir çağın başlangıcı olarak kabul edilecektir. Küreselleşme 1990'ların ortalarında seyrek olarak yer verilen, ancak özellikle 2000'li yıllardan itibaren çok daha sıklıkla kullanılmaya başlayan yeni bir terimdir. Genel olarak küreselleşme teknolojik bütünlüğü, kültürel işbirliğini, iletişimi, bilgiyi, finansal düzenlemeyi, milli ekonomik politikaları ve dış ticareti daha çok uluslararası boyutta ele alan bir kavram olarak açıklanır (Rhodes vd., 1997: 4-5). Bununla beraber teorik temelleri henüz oturmamış ve akademik bir çerçevede yeterince tartışılmamıştır. Zira Giddens küreselleşmeden veciz bir şekilde "dünyada gerçekleşmekte olan yeni bir şey" diye bahsetmektedir (Giddens ve Hutton, 2001: 1). Yazar küreselleşmeyi doğuran ve destekleyen bir takım gelişmelerden de bahsetmektedir. Buna göre, en önemli etken dünya genelinde gerçekleşen teknolojik haberleşme devrimidir. Bu devrimin başlangıcı olarak da 1960'ların sonlarında ilk haberleşme uydusunun fırlatılması olarak kabul edilir. İkinci önemli gelişme ise 'ağırlıksız ekonomi' veya 'bilgi ekonomisi' (weightless economy, knowledge economy) olarak adlandırılan ve klasik

endüstriyel ekonominin kurallarından farklı işleme prensipleri olan bir ekonomi anlayışıdır. Üçüncü olarak da 1989'da Sovyetler Birliği'nin çöküşü gösterilmektedir. Buna göre, klasik ekonomi kurallarına göre önemli bir gelişim gösteren komünizm yeni küresel elektronik ekonomi ile rekabet edememişti. Küreselleşmenin gelişim ve hızını etkileyen önemli etkenlerden sonuncusu ise günlük hayatta gerçekleşen değişimlerdir. Buna da verilebilecek en iyi örnek kadın ve erkek eşitliğinin son otuz yıldır önemle vurgulanması ve artık tüm dünyada kabul görmesidir (Giddens ve Hutton, 2001: 1-2).

Küreselleşme kavram olarak her ne kadar yeni olsa da, küreselleşmeyi doğuran temel etkenlerin tetikçisi olan neo-liberal doktrin¹ İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gelişmeye başlamıştır. Özellikle 1970'li yıllardan sonra

¹ Neo-liberalizm (yeni liberalizm) liberalizmin yeni bir versiyonudur. İngiliz ekonomist Adam Smith'in Milletlerin Zenginliği (Wealth of Nations) adlı eserini 1776 yılında yayınlamasından sonra Liberal Ekonomi Ekolü Avrupa'da yükselen bir akım oluşturdu. Adam Smith ve arkadaşları devletin ekonomiye müdahalesine kesin olarak karşı çıkarak, üretimde sınırlamanın ve ticarete ağır vergilerin olmamasını savundu. Ayrıca, bu akım, serbest ticaretin bir milletin zenginleşmesinin en önemli yolu olduğunu vurguladı. Özellikle Smith bu anlamdaki ekonomik serbestinin hür bireysel teşebbüsü ve serbest rekabeti geliştireceğini ve neticesinde sermayenin büyüyerek kâr getireceğini savundu. Bu fikirlerin Amerika'da yayılmasıyla ekonomik liberalizm 1800'lü yıllarda ve 1900'lü yılların başlarında hakimiyetini sürdürdü. 1930 Büyük Ekonomik Buhanı liberalizm tahtını salladı ve John Maynard Keynes sermaye için en iyi politika iddiasıyla Keynesyen Model diye ün salacak olan teorisini geliştirdi. Genel olarak Keynes, tam kapasite ve işgücünün tam kapasiteyle kullanılmasıyla ekonominin büyüyeceğini ve bunun da ancak hükümet ve merkez bankalarının ekonomiye müdahaleleri ile gerçekleşebileceğini savunmuştur. Bu fikirler Amerika'da Başkan Roosevelt'in ekonomik politikaları üzerinde etkili oldu ve Keynesyen Model 1970'li yıllara kadar etkili oldu. Ancak bu yıllardan itibaren ortaya çıkan sermaye krizi zamanın şartları çerçevesinde liberalizmin ekonomik teorilerini yeniden gözden geçirmeyi gerektirdiğinden neo-liberalizm doğdu. Artık günümüzde neo-liberal politikaların ve kapitalist ekonominin küreselleşme ile birlikte hızlı bir şekilde yayıldığını görüyoruz. Colin Crouch neo-liberalizmin temel değerlerini aşağıdaki şekilde sıralamıştır: Serbest piyasa kuralı, sosyal servisler için yapılan kamu harcamalarında kesinti, hükümetin ekonomi üzerindeki düzenleme yetkilerinin azaltılması (deregulation) ve diğer tüm alanlarda hükümetin düzenleme yetkilerinin azaltılması (Crouch, C., 1997).

'Keynesyen Model'e alternatif bir model olarak iyice ağırlığını arttıran bu model, dünya genelinde etkili olan (özelleştirme gibi) politikalar getirmiştir. Milton Friedman'ın önemli temsilcilerinden olduğu neo-liberallerin görüşü 'daha az devlet, daha çok halk' (özel teşebbüs) sloganıyla özetlenir. Bu görüşün siyasal boyutu, gücün merkezden yerele veya halka en yakın birimlere kaydırılması demokrasiyle daha özdeş olduğu şeklinde açıklanabilir. Bu anlayış çerçevesinde özel sektördeki 'müşteri odaklılık' benzeri '*vatandaş odaklılık*' kavramı ortaya çıkmıştır. Bu kavram ile özel sektörde toplam kalite yönetimi anlayışı ile müşteri memnuniyetinin ön planda tutulmasının esas olmasına benzer biçimde kamu yönetiminde de vatandaş memnuniyetinin, hizmetlerin üretim ve sunumunda esas olması gerektiği ifade edilmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkisiyle Keynesyen Model gereğince ekonomiden siyasal yaşama kadar birçok alanda katı bir merkezleşme politikası izlenmiştir. 1970'li yıllara gelindiğinde devletlerin ekonomiye fazlasıyla müdahil olmasıyla hantallığın doğduğu ve özel teşebbüsün önünün açılmadığı dile getirilmeye başlanmıştır. Bunun sonucunda da liberalizmin temel ilkelerinin zamanın şartları çerçevesinde yeniden tartışılması gündeme gelmiştir. Neo-liberal ilkeler doğrultusunda devletlerin özelleştirme gibi politikalarla ekonomiden el çekerek özel teşebbüsün önünü açması yetmemiş ve kamu yönetiminde de ciddi iyileştirmeler yapılması gerektiği inancı yerleşmiştir.

Özellikle Batı Avrupa devletleri Keynesyen Model'in önemli gereklerinden birisi olan sosyal refah devleti ilkesinden uzaklaşmaya başlamıştır ki bunu Meny ve Knapp devletlerin '*modern dinazorluğa*' dönüşümü olarak adlandırmıştır (Meny ve Knapp, 1994: 13). Burada küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan sosyal devlet politikalarındaki köklü değişime işaret edilmek istenmiştir. Neo-liberal düşünce akımı sağ ve sol siyasi partiler arasındaki çizgileri de derinleştirerek büyük savaşın yıkıcı etkileri sonrasında oluşan uzlaşmacı siyaset dönemini bitirmiş ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Birleşik Krallık'ta sağ partilerin radikal politikalar geliştirerek üst üste seçim kazandıkları bir dönem olmuştur. Ancak Giddens bunları "zaten değişmekte olan dünyada muhtemel olan beklentiler" olarak nitelemiştir. Bu çerçevede radikal sağ partilerin iki önemli temsilcisi olan Thatcher ve Reagan fazlasıyla güçlü gösterilmiştir. Meny ve Knapp aynı görüşü savunup Reagan ve Thatcher'ın bu dönemde lider olmalarından dolayı şanslı olduklarını belirtmiştir (Meny

ve Knapp, 1994: 14). Çünkü bu dönem liberalizmden bayrağı alan Keynesyen modelin sonu ve neo-liberal direktiflerle kapitalizmin tekrar sahneye çıktığı yıllar olarak bilinmektedir.

Kimse bundan 20 yıl önce Sovyetler Birliği'nin o dönemde çökeceğini tahmin edemezdi. Aksine Paul Kennedy'nin Büyük Güçlerin Çöküş ve Yükselişleri adlı kitabında özetlediği gibi genel olarak birçok düşünür ABD'nin çökeceğini iddia ediyorlardı. Fakat günümüzde ABD'ye teknolojik, finansal ve askeri alanda rakip yoktur. Fakat küreselleşmenin getirdiği en büyük potansiyel tehlikenin İslam dünyasındaki radikal direniş ve buna bağlı olarak da Avrupa ve Asya'daki radikal sağın yükseliş gösterilmektedir (Hutton ve Giddens, 2001: 214-5). Bu iki radikalizm karşısında küreselleşme ve liberalizmin ciddi bir tehdit altında olduğu savunulmaktadır. Bu sebeple, egemen güçlerin muhtemel rakiplerinin de artık bunlar olduğu belirtilebilir. Nitekim son beş yıllık periyoda bakıldığında söylenenleri teyid edici uygulamaların olduğu görülmektedir. Afganistan ve Irak'ın işgalinin; Filistin, Çeçenistan ve Doğu Türkistan'daki direnişin bastırılış şekillerinin; Libya, İran ve Suriye gibi ülkelerin terörist devlet ithamıyla sürekli baskı altında tutulmasının; Sudan, Zimbabve, Endonezya, Pakistan, Cezayir ve Türkiye gibi ülkelerde etnik farklılıkların ön plana çıkartılarak terörist kışkırtmaların² yapılmasının, yukarıda belirtilen görüşleri destekleyici gelişmeler olduğu söylenebilir.

Tüm bu gelişmeler aslında, mevcut liberal düzenin hâlihazırda alternatifinin olmadığını; küreselleşme rüzgârıyla çok hızlı yayıldığını; bu gelişmenin yönetim boyutu karşısında üniter devletlerin güç ve otorite kaybetmekte olduklarını ve bunun böyle devam etmesi halinde ise ülke yönetimlerindeki yetkilerin ekseriyetinin küresel ölçekteki yönetim birimlerine geçeceği iddia edilmektedir (Hutton ve Giddens, 2001: 216). Dünyanın ilk demokratik uluslararası parlamentosu olan Avrupa Birliği Parlamentosu bu konuda verilebilecek güzel bir örnektir. İngiltere gibi bazı üye ülkelerin tüm engelleyici çabalarına rağmen AB, Maastricht Anlaşması ile birlikte siyasi bir bütün olduğunu ispatlamış ve parlamentosunu güçlendirmiştir. Bununla beraber bazı akademisyenler ısrarla, AB'nin

² Terörizm en genel tanımlarından biriside seçimle iş başına gelmiş olan bir hükümetin bulunduğu bir ülkede illegal silahlı mücadele vermek veya bu gibi faaliyetleri desteklemektir.

geleceğinin belirsiz olduğunu ve ulus devletlerin tekrar güç kazanacaklarını ifade etmektedirler (Urwin,1997: 317-9).

Karşıt bir ses olarak, Giddens ve Hutton'a göre küremeleşmenin kesinlikle neo-liberalizmden ayırt edilmesi gerekmektedir. Bu yazarlar küreselleşmeyi 'Üçüncü Yol' (third way) politikasının uluslararası versiyonu olarak ele almaktadır. Yazarlar, 'Üçüncü Yol' politikasının uluslararası etkinlik kazanmasıyla birlikte, daha fazla ekonomik faaliyet olacağına, sosyal demokratik değerlerde ve insan haklarında iyileşmeler olacağına genel bir inanışın olduğunu da belirtmektedir. Buna örnek olarak ise, küresel ölçekte güvenliğin sağlanması ve fakirliğin azaltılması, küresel polisin gelişimi ve yeni güçlü bir dünya ekonomisi için küresel finans – piyasa düzeninin kurulması gösterilmektedir (Hutton ve Giddens, 2001: 217). 'Üçüncü Yol' politikası sosyal demokrasinin yeniden doğuşu olarak adlandırılır ve merkezin solunda kendisine yer edinmeye çalışır. Bu çerçevede 'Üçüncü Yol' politikasının küreselleşmeyi ciddiye aldığı vurgulanmıştır. Küresel ekonomik etkinlik yöntemi ile dünyadaki eşitliğin birlikte gerçekleştirilebileceği ve bunun gerekliliği de belirtilmiştir. Daha açık bir ifadeyle, 18. yüzyıl ve 19. yüzyılda ulusal düzeyde gerçekleşen demokrasi, özgürlük ve sosyal adalet hareketlerinin artık küresel ölçekte gelişmekte olduğu dile getirilmiştir (Giddens ve Hutton, 2001: 45).

Her ne kadar küreselleşme ve neo-liberalizmin ayrı kavramlar olduğu iddia edilse de; ikisi de aşağı yukarı aynı zaman diliminde ortaya çıkmış ve sonuç itibarıyla –en önemli etkilerinden birisinin aşağıda inceleneceği üzere– bazı ortak değerler üzerinde durmuşlardır. Örneğin küreselleşmeyi ve neo-liberal doktrini doğuran etkenlerin tetiklediği ve küreselleşmenin de hızlı bir şekilde yayılmasını sağladığı yeni yönetim anlayışı bu sürecin en önemli gelişmesidir. Bu çerçevede önce özel sektörde yönetim teknikleri ve stratejileri üzerinde –performans yönetimi (performance management), kurumsal stratejik yönetim (corporate management), insan öncelikli yaklaşım (customer focus orientated), rekabet ve karşılaştırma (compete and compare), kalite yönetimi (quality management) gibi– köklü yeniliklere gidilmiş ve daha sonraları ise özel sektörde başarıyla uygulanan bu ilkeler kamu yönetimine de uygulanmaya başlamıştır. Bu çerçevede klasik kamu yönetiminden farklı bir yönetim şekli önce ABD, İngiltere, Avustralya, Yeni Zelanda ve Kanada gibi genelde Anglo Sakson kültürün ağır bastığı, gelişmiş ülkelerde uygulanmaya başlamıştır. Bu ülkelerdeki başarılı uygulama ve sonuçların görülmesinden sonra yeni kamu yönetimi

ilkelerinin diğer ülkeler tarafından da uygulanmaya başlanması bu yönetim akımının akademik bir temel bularak yeni bir teorik disiplin dalı haline gelmesini sağlamıştır. Aşağıda kısa olarak değinileceği üzere yeni kamu yönetimi kendi literatürünü oluşturmuş ve bu alandaki akademik çalışmalara yer veren Social Sciences Citation Index'e (SSCI) giren akademik dergiler yayımlanmaya başlanmıştır. Tüm bunlar Max Weber'in teorik temellerini oluşturduğu klasik kamu yönetiminin ciddi bir alternatifinin doğduğunu göstermektedir.

Küreselleşmenin yanında, teknolojik devrim ve uluslararası rekabet ortamının da zorlamalarıyla son 30 yıl için özellikle önce Anglo-Sakson kültürün hakim olduğu ülkelerde, ve sonrasında gelişmekte olan bazı ülkelerde büyük çaplı kamu yönetimi reformları olmuştur. Bu süreçte özellikle Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği bu reformları destekleyerek sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için aktif yönlendirici roller üstlenmişlerdir (Atkinson ve Wilks, 2000; Burns vd., 1994). Bu alanda çalışma yapan bazı akademisyenlere göre, 20 yüzyılın son çeyreği, kamu yönetimi alanında yapılan reformların en önemli uluslararası gelişim periyodudur (Hughes, 2003; Hood, 1991: 55). Yeni kamu yönetim modeli hakkında çalışma yapan akademisyenler genel olarak iki ana gruba ayrılarak tartışmalarını sürdürmüşlerdir. Birinci grup gelişmekte olan modelin bir yeni 'paradigma' olduğu iddiasındadır. Örneğin Thompson'a göre yeni kamu yönetimi uluslararası bir transformasyon hareketidir, çünkü küreselleşme ile birlikte bunun etkileri tüm dünyaya yayılmaktadır (Thompson, 1997: 13). İkinci grubun öncülerinden olan Hood'a göre ise yeni akımın bir 'paradigma' olduğu iddiası doğru değildir. Bu görüşe göre, yeni akım yeterince akademik destek bulamamıştır ve var olan gelişmeler sadece klasik kamu yönetimi modelinin gerçekleşmesi beklenen uzantılarıdır (Hood, 1995: 106).

İster eskisinin bir uzantısından ibaret olsun, isterse yeni bir başlangıç olarak kabul edilsin; küreselleşme ile birlikte hızla yayılan yeni liberal yönetim anlayışı, demokrasi, demokratikleşme, yerelleşme, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, insan hakları, eşitlik, saydamlık, açıklık gibi uluslararası kabul gören kavramların önemini altını bir kez daha çizmiştir. Bu çerçevede yeni kamu yönetimi modelini eski klasik kamu yönetimi modeli ile kıyaslayarak tanımlayan Göymen'e göre yeni ile eski arasındaki belirgin farklılıklar aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Göymen, 2004: 51-2).

<i>Klasik Kamu Yönetimi</i>	<i>Yeni Kamu Yönetimi</i>
Klasik hiyerarşik emir	Yönetişimde birlikte karar alma
Merkeziyetçilik	Yerellik
Genel kuralcılık, tek tipçilik	Farklılıklara ve yerel önceliklere saygı
Devlet odaklı	Toplum odaklı
Genel denetim mekanizması	Yerel hesap verebilirlik
Gizlilik, sınırlı bilgi paylaşımı	Şeffaflık, bilgiye ulaşmada kolaylık
Bizzat yapma ve doğrudan üretim	Ortakları yapabilir kılmak

Yıldırım'a göre ise kamu yönetimi alanındaki değişimin yerel yönetimler ölçeğinde esneklik, stratejik yaklaşım, rahat hayat, etkin hizmet, insan odaklı yaklaşım, çevre koruma gibi konularda daha çok öne çıkmıştır (Yıldırım, 1993:12-3). Yeni liberal yönetim anlayışının genel olarak yerel yönetimleri güçlendirmeyi hedeflediğini savunan Stewart ve Stoker yeni akımın yerel yönetimler için öngörülerini aşağıdaki şekilde özetlemişlerdir.

- a- Yerel yönetimler görev ve yetkilerini diğer yerel kurum ve kuruluşlarla paylaşması.
- b- Hizmetlerin daha çok özel sektör ile rekabet şartları içinde sunulması.
- c- Hizmetleri sunan ile kullananlar arasında daha direkt bir bağlantı kurulması.
- d- Bireysel ve özel sektör etkinliğinin hizmetlerin sunumunda daha çok artırılması.
- e- Özel sektör uzmanlarından faydalanarak bürokrasinin azaltılması ve yerel temsili demokrasinin güçlendirilmesi.
- f- Yerel farklılık ve yeniliklerin önünün açılması (Stewart ve Stoker, 1989: 2-5).

Benzer şekilde Göymen yeni yönetim modelinin yerel yönetimler için biçtiği rolü üç ana grupta toplamıştır:

- a- Merkezi yönetim ile yerel yönetimin toplumsal işbirliği: Yetkilerin aktarımı-paylaşımı.
- b- Yeni yetkileri alan yerel yönetimlerin bu yetkileri daha etkin kullanabilecek olanlar ile paylaşımı.

- c- Yerel yönetimlerin merkezi yönetim ile etkileşimini geliştirmesinin yanında uluslararası kuruluşlarla da ilişkiler kurma çalışmaları yapması. Bu çerçevede uluslararası kamu malları olarak da adlandırılan; özgürlük, insana saygı, insan odaklı kalkınma ve çevrecilik gibi konularda yerel yönetimler üçüncü ortaktır (Göymen, 2004: 52-3) .

Burada özellikle dikkati çeken husus, yerel yönetimlerin artık uluslararası kuruluşların direkt muhatabı olduklarının işaret edilmesidir. Bu bağlamda merkezi ve yerel yönetim birimlerinin bu tip ilişkileri kurup sürdürebilecek organizasyon ve personel altyapı çalışmalarını başlatmaları gerekmektedir. Ayrıca altı çizilen ikinci önemli husus ise; yerel yönetimlerin merkezi yönetimden devraldığı yeni görevlerin ifasında gerekli etkinlik ve verimliliğin sağlanabilmesi için, alt birimlerle ve kurum dışı birimlerle görev paylaşımının yapılması gerekmektedir.

2. Türkiye’de Kamu Yönetiminde Değişim Hareketleri ve Yeni Kamu Yönetimi Modeli

Türkiye’de yönetim alanındaki temel sorunların başında ilgili mevzuatın neredeyse asırlık olması ve özellikle olağanüstü sayılabilecek bir geçiş döneminde hazırlanmış olması gelmekteydi. Ortaylı’nın belirttiği gibi son iki yüzyılı idari, askeri ve siyasi karmaşalar ve neticesinde de reform denemeleriyle geçiren Osmanlı İmparatorluğu’ndan miras kalan yapı üzerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti ilk yıllarında içinde bulunduğu olağanüstü sayılabilecek şartların baskısıyla gerekli iyileştirmeleri yapamamıştır (Ortaylı, 2003: 14-32). Ancak o dönemin şartları çerçevesinde anlaşılabilir olan mevcut yapının günümüze kadar getirilmesinde tatmin edici bir açıklama yapılabilmesi zordur. Osmanlı dönemindeki merkezîyetçilik anlayışı arttırılarak devam ettirilmiştir. Bu yapının korunmasında yeni kurulan cumhuriyetin korunması ve sosyal alanda yapılan reformların tek elden sıkı bir şekilde uygulanması ve takibinin gerekliliği etkili olmuştur.

Bu yapının eseri olarak il özel idareleri 1913, belediyeler 1930 ve köyler 1925 tarihli yasalarla zamanımıza kadar yönetilmiştir.³ Bu eski hantal yapıyla işlerin yürüyemeyeceği Türkiye’de uzun yıllardır tartışılmaktadır.

³ Günümüzdeki kamu yönetimi reform çalışmaları çerçevesinde: 5393 sayılı Belediye Kanunu 03-07-05 tarihinde, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu 10-07-04 tarihinde, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu 22-02-05 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Çeşitli kamu kuruluşlarınca da durum tespiti ve öneri amaçlı raporlar hazırlanmıştır. Özellikle yerel yönetimler alanında iyileşmenin yapılması yönünde raporlar ağırlık kazanmıştır.⁴

Genel olarak bu raporların önerileri daha güçlü ve demokratik bir yapılanma ile yerel yönetimlerde verimlilik ve etkinliğin artırılması yönündedir. Birinci olarak, yerel özerklik, verimlilik ve demokrasi üzerine genel vurgu yapılmıştır ki bunların üzerinde o dönemlerde uluslararası alanda gelişmekte olan yeni yönetim modeli arayışının önemli etkisinin varolduğu gözükmemektedir. Zira 1970'lerin başlarında şekillenmeye başlayan yeni kamu yönetimi anlayışının temel dinamikleri arasında yerel özerklik, yerel demokrasi ve kamuda verimliliğin artırılması da sayılabilir. İkinci olarak, reform önerileri ile merkezi idare ve yerel idareler arasında yeni bir görev paylaşımının yapılması ve karşılıklı yetkilerin yasada açıkça belirtilerek güvence altına alınması yönünde temenniler dile getirilmiştir. Makalenin başında da değinildiği gibi bu alandaki gelişmeler özellikle ABD'de Reagan ve İngiltere'de Thatcher dönemindeki radikal sağ hükümetlerin, neo-liberal ekonomik ve siyasal düşünce yapısının tesiriyle şekillenen icraatlarıyla tüm dünyayı etkilemiş ve nihayetinde bazı uluslararası siyasi ve ekonomik örgütler tarafından ısrarla vurgulanmaya başlamıştır. Örneğin OECD'nin sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacıyla mutlaka yeni kamu yönetimi tekniklerinden faydalanılması yönünde tavsiyeleri olmuştur (OECD, 1991; OECD, 1998). Öte yandan AB, yerel özerklik ve demokrasi gibi konularda tavsiye ve telkinlerin ötesinde, imzalayan üyeler üzerinde bağlayıcı etkileri olan sözleşmeleri hayata geçirmiştir.⁵ Haliyle uluslararası örgütlerin saygın üyelerinden birisi olan

⁴ Kamu Yönetimi Araştırma Projesi, Genel Rapor, TODAİE, 1991; Mahalli İdareler ve Büyükşehir Yönetimi, 7. Beşyillik Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, 1994; Yerel Yönetimler: Sorunlar ve Çözümler, Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneği, 1995; Mahalli İdareler Reformu Kanun Tasarıları, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 1997; Merkezi idare ile mahalli idareler arasında görev bölüşümü ve hizmet ilişkilerinin esaslarının düzenlenmesi ve çeşitli kanunlarda mahalli idarelerle ilgili değişiklikler yapılması hakkında kanun tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Plan ve Bütçe Komisyonu Metni, 1998; Yerel Yönetimler ve Demokrasi, IULA-EMME; Dinçer, Ömer, Yılmaz, Cevdet, Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma, Değişim Yönetimi için Yönetimde Değişim, T. C. Başbakanlık, Ankara, 2003.

⁵ Örnek olarak The European Charter of Local Self Government, Strasbourg, 01.09.1988 tarihli Avrupa Yerel Özerklik Şartı verilebilir.

Türkiye'nin bu gibi gelişmelerin tesirinde kaldığı ve taraf olarak bu yöndeki sorumluluklarını yerine getirme çabası içinde olduğu söylenebilir. Bu da gösteriyor ki, Altan'ın da ifade ettiği gibi, Türkiye'deki modernleşme yönündeki reform çalışmaları ancak dış dinamiklerin iç dinamikleri harekete geçirmesiyle mümkün olabilmektedir (Altan, 2003: 23).

Burada üzerinde durulmak istenen husus Türkiye'de iç dinamiklerin yeterli olmadığı iddiası değil fakat küreselleşme ve neo-liberalizm gibi uluslararası akımların yönlendirmeleriyle doğan yeni dinamiklerin etkisiyle yenileşmelerin hızlı olarak hayata geçirilebildiği gerçeğidir. Özellikle günümüzde küreselleşmenin ulusal sınır tanımaz ilerleyişiyle insanlık adına iyi olan her şey menşei pek tartışılmadan kabul edilebilmektedir. Ulus olarak Türklerin kendilerinden daha çağdaş seviyede gördüğü güçlerin bu yöndeki telkinleriyle iç dinamikleri kolayca harekete geçirebildiği tarih boyunca görülmüştür. Örneğin gücünden çok şeyler kaybetmiş olan, fakat yine de zamanının büyük devletleri arasında sayılan Osmanlı İmparatorluğu son yüzyılında Sened-i İttifak, Islahat Fermanı ve Tanzimat Fermanı gibi köklü idari reform çalışmalarını ancak dış dinamiklerin harekete geçirici etkisiyle yapabildiği. Örneğin anayasal gelişmemizin milat noktası olarak kabul edilen ve mutlak idari otoriteye sınırlamalar getiren bir 'Magna Charta' olarak görülen Sened-i İttifak, ancak Rumeli ayanlarının yoğun baskısıyla çıkartılabildiği. Hatta Ortaylı'ya göre anlaşmanın imzalandığı günlerde, Rumeli'de idari otoriteyi tamamen ellerine geçiren ayan orduları İstanbul'un batısında bekliyorlardı (Ortaylı, 2003: 35-6).

Günümüzde, ayan orduları sınır boylarında beklemese de Türkiye'nin aktif üyeleri arasında bulunduğu bazı uluslararası kuruluşların ısrarcı tavsiyeleriyle Türkiye küreselleşmenin getirdiği idari, mali ve siyasi yeniliklere karşı önemli bir direnç göstermeden kendi iç dinamikleriyle bunları karşılaştırarak özümseme yoluna gitmiştir. Hatta bu alanda önde gelen akademisyenler arasında gösterilen Kieron Walsh'a göre Türkiye küreselleşmenin çok önemli bir ekonomik dalgası olan özelleştirmeyi kavrayan ve uygulamaya sokmaya çalışan ilk ülkeler arasındadır (Walsh, 1995: 62). Dünyadaki gelişmeleri iyi takip eden ve modernleşmeye açık, genç teknokratların başarılı çalışmalarıyla bu alanda kısmen başarılı olduğu da söylenebilir. Nitekim Öniş'e göre Türkiye'de özelleştirme gibi kapsamlı ekonomik politikaların başarıyla uygulanması bürokratları cesaretlendirmiş ve reform çalışmalarının idari boyutunun da gündeme gelmesine sebep olmuştur (Öniş,1991). Böylece, 1980'li yılların ortalarında

itibaren ekonomik alanda Türkiye'nin dünyadaki değişen şartlara uyabilme gayretinin olumlu sonuçlarından sonra idari ve siyasi alanda da bu gibi yeniliklerin yapılmasının gerekliliği 1990'lı yıllarda daha ciddi olarak tartışılmaya başlamıştır. Genel olarak Türkiye'de son 20 yılda gerçekleştirilen ekonomik, siyasi ve idari alandaki yeniden yapılanma çalışmaları, İngiltere'de Thatcher ve ABD'de Reagan döneminde uygulamaya konulmuş neo-liberalizm teorisinden esinlendiği kabul edilen politikalarla çizilen çerçevede gerçekleşmiştir. Haliyle bu dönemdeki yenileşme hareketlerini tavsiye eden ve uygulanmasında yardımcı olan – OECD, BM, AB, İMF gibi– uluslararası kuruluşların da önemli etkileri olmuştur.

Yeniden yapılanma çalışmalarında genel olarak; özelleştirme ve yerele yetki aktarımıyla devletin küçülmesi, hizmetlerde bireyin ön plana çıkarılması yani vatandaş odaklı politikaların geliştirilmesi, bürokrasiden arınarak yönetsel ve işlevsel verimliliğin artırılması gibi hedefler belirlenmiştir. Bunu Göymen toplumsal işbölümü içinde bazı yapıların, görevlerin, işlemlerin ve bununla orantılı kaynakların devletin kendi içinde el değiştirmesi çalışmaları olarak özetlemiştir (Göymen,2003: 19).

Dünyada özellikle piyasa ekonomisini geliştirmeye yönelik politikalar, kamu yönetimi alanında da değişimi ateşleyen etkenlerin başında gelmektedir. Ancak bu Türkiye ölçeğinde incelendiğinde, piyasa ekonomisi alanındaki değişimleri fazla geç kalmadan dünya ile aynı zamanda gerçekleştirdiğimiz halde bu değişim dinamikleri kamu yönetimi alanındaki reformları zamanında tetikleyememiştir. Kamu yönetimi alanındaki değişim arzusu –TODAİE tarafından 1991 yılında yayınlanan KAYA projesi gibi– dönemin kalkınma planlarındaki kamu yönetiminde yeniden yapılanmaya yönelik önerileri içeren raporlarla sınırlı kalmıştır. Gerekli siyasi mutabakat sağlanarak uygulamaya geçirilememiştir. KAYA projesi, merkezi yönetimin yeniden düzenlenmesini derinlemesine inceleyen 1963 MEHTAP projesinden sonra en kapsamlı yenileşme projesiydi. Avrupa Birliği ile yönetsel uyumun sağlanması, dünyada hızla yayılan yeni liberal yönetim modelinin incelenerek benzer çalışmaların yapılması gerekliliğine ilk defa işaret etmiş olması, KAYA projesinin altı çizilmesi gereken önerilerinden birisidir. Görüldüğü gibi günümüzde yapılmakta olan kamu yönetiminde reform çalışmalarının özünü oluşturabilecek öneriler yaklaşık 15 yıl önce dile getirilmekteydi. Yeterli siyasi sahiplenme olmadığından dolayı bu tip yenileşme çalışmalarının hayata geçirilemeyişi başarısızlık olarak

niteleyen Dinçer ve Yılmaz'a göre bunun sebepleri aşağıdaki şekilde açıklanabilir.

- a- Politika ve projelerin uygulanması için alt uygulama projelerinin hazırlanamayışı.
- b- Yeniden yapılanmaya ilişkin bir genel gerekliliğinin öneminin yeterince vurgulanamayışı ve yapılmak istenenlerin siyasi politikaların uzantıları olarak sunulması.
- c- Siyasi istikrarsızlıklar ve anayasal ve yasal zorlukların bulunması.
- d- Merkezi bürokrasinin değişime karşı direnmesi (Dinçer ve Yılmaz, 2003: 116-7).

Bununla beraber son yıllarda Türkiye'de yeni kamu yönetimi modeli çizgisinde yoğun çalışmalar yapılmakta ve yürütülen çalışmaların bir 'Kamu Yönetimi Reformu' olduğu sıkça belirtilmektedir. Bu çerçevede 2003-2004 yıllarında uzun süre tartışılan ve 'Kamu Yönetimi Temel Kanunu' ile getirilmek istenen yeniliklerin, dünyanın birçok ülkesinde uygulanmakta olan yeni liberal kamu yönetimi ilkeleriyle örtüştüğü söylenebilir. Hatta performans yönetimi-denetimi (performance review-measurament), stratejik planlama (strategic planning) ve kurumsal yönetim (corporate management) gibi temel alanlarda yapılmak istenen yenilikler ABD'deki ve Birleşik Krallık'taki örnekleriyle büyük benzerlikler göstermektedir. Yukarıda belirtilen alanlarla ilgili günümüzde tartışılan anlamdaki ilk uygulamaları, Bill Clinton yönetiminin 1993'te hazırladığı 'The Government Performance and Result Act of 1993' (GPRA, 1993) ile ABD'de hayata geçirilmiştir. Bu ülkedeki başarılı uygulama ve sonuçlarından hareketle -18 yıl gibi uzun bir dönem iktidarda kalan Muhafazakâr Partiden görevi 1997'de devralan-sosyal demokrat Tony Blair yönetimi ABD'deki örneklerin bir benzeri niteliğindeki 'Best Value' (DETR, 1998; DETR, 1999) olarak adlandırılan kapsamlı bir kamu yönetimi reformu hazırlamıştı Sully, 1993'teki Clinton yönetimi ile 1997'deki Blair yönetiminin reform çalışmaları arasında ciddi benzerliklerin olduğunu yazmaktadır (Sully, 2000: 8). Aslında Birleşik Krallık'ta geleneksel olarak ABD'yi taklit etmenin yaygın olduğu söylenebilir. Örneğin 'Demir Layd' lakabıyla bilinen ünlü İngiliz Başbakanı Margaret Thatcher'in ekonomik politikalarının çoğu ABD menşeli olan ve neo-liberal ajandanın temelini oluşturan politikalarıdır (Massey, 1993). Sonuç olarak ifade edilmek istenilen "Türkiye'deki reform çalışmalarının içeriğini oluşturan uygulamaların modern dünyada denenmiş ve başarı elde edilmiş" olduğudur..

Türkiye’de kamu yönetimi alanında yapılan idari düzenlemelerin aceleye getirildiği ve bu alanda bazı önemli düzenlemelerin yeterince tartışılmadan yasalaştırıldığı iddia edilmektedir. Yapılmak istenenlerin ihtiyaca ne ölçüde cevap verebileceği çerçevesinde bu gibi eleştiriler dikkate alınmalıdır. Ancak uluslararası gündemin gerekleri olması ve birçok alanda AB müktesebatına (mevzuatına) uyum için zorunluluk teşkil etmesi, yapılan bu idari düzenlemelerin uluslararası geçerliliğinin olduğunun göstergesidir. Ancak burada vurgulanması gereken önemli husus; düzenlemeleri yasalaştırmak için yoğun çaba sarf eden hükümetin, bu idari düzenlemeleri tamamen kendi programı çerçevesinde ve siyasi tasarrufu şeklinde kamuoyuna yansıtması, en azından bu şekilde yansımalarını önleme yolunda gayret göstermemesi yeni düzenlemelerin başarısı adına ciddi bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Türkiye’de kamu yönetimi reformu çerçevesinde yapılan ve yapılması planlanan idari düzenlemelerin ‘Yeni Kamu Yönetimi Modeli’nin gerekleri olarak dünyada birçok gelişmiş ülke tarafından denenmiş ve başarıya ulaşmış uygulamalar olduğunun kamuoyuna yeterince açıklanması, benimsenmesini kolaylaştıracaktır. Dolayısıyla, bu konuda gerekli akademik altyapının oluşmasına katkıda bulunularak modernleşme sürecine hız kazandırılabilir.

Sonuç:

Özellikle haberleşme teknolojisindeki devrimsel gelişmelerin bireyler, gruplar ve ülkeler arasındaki iletişimin, diyalogun ve özellikle hemen her alanda alışverişin önceki yıllarla mukayese edilemeyecek derecede artışına neden olmasının toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik alanda ilerlemelerine katkıda bulunduğu ileri sürülebilir. Makalenin başında, küreselleşme olarak ifade edilen bu gelişmelerin katkılarının olumlu ve olumsuz yönlerini kısaca incelemeye çalıştık. Makalenin oturduğu ana tema ise küreselleşmenin kamu yönetimi üzerindeki etkisi üzerinde olmuştur. Bununla birlikte Türkiye örneği üzerinden de bir inceleme yapılmıştır.

Ekonomik, kültürel ve siyasi alandaki yenilikler akademik açıdan yeterli incelenmeden yoksun olarak baş döndürücü hızla yayılmakta ve genellikle olumlu veya olumsuz neticeleri uygulamadan sonra gözlemlenebilmektedir. Türkiye bu alandaki gelişmelerin ekonomik boyutunu 1980’li yıllardan beri yakından takip etmiş ve uygulamalarının ilk yıllarında olumlu neticesini almıştır. Ancak 1990’lı yılların sonlarında ve 2000’li yılların başlarında, iç

ekonomik dengelerin sebep olduğu kısa dönemli krizlerden dolayı küresel ölçekteki ekonomiden olumsuz yönden etkilenmiştir. Dünyadaki modern yönetim modellerinden istifade etmek adına idari alandaki reform çalışmalarına ise ancak 2000'li yıllarda başlanmıştır. Ancak önceki yıllarda köklü bir yeniliğin gerekliliğini vurgulayan ve sadece ilgili raporlarla sınırlı kalan girişimler, günümüzde gerçekleşmekte olan idari reform çalışmalarının –bir anlamda– alt yapısının oluşmasına yardımcı olmuştur.

Sonuç itibariyle, Türkiye 20. yüzyılın son çeyreğindeki köklü kültürel ve ekonomik değişimden derin bir şekilde etkilendiği gibi; yönetsel alandaki hızlı değişimden de etkilenmiştir. Yeni kamu yönetimi modeli olarak bilinen ve neo-liberal doktrinin izlerini taşıyan ilkeleri kamu yönetimi alanında uygulamaya başlamıştır. Bu alanda ağır faturalar ödenmemesi ve zaman kaybı olmasının engellenmesi için; yapılmak istenilen yeniliklerin bünyeye uyup uymayacağı konusunda tetkikler yapılacak ve modern dünyadaki uygulamaları inceleyecek bir akademik tabanın oluşması için gayret gösterilmelidir.

Kaynakça:

- Altan, M., (2003). Panel-Açıkoturum, AB Üyelik Sürecinde Merkeziyetçilikten Yerelleşmeye, Pendik Belediyesi Kültür Yayınları 10.
- Atkinson, H., Wilks-Heeg, S., (2000). *Local Government from Thatcher to Blair*, Oxford: Blackwell.
- Burns, D., Hambleton, R., Hogget, P., (1994), *The Politics of Decentralisation*, London: Macmillan.
- Crouch, C., (1997). The Terms of the Neo-Liberalism Consensus, *The Political Quarterly*, sayı. 68(3), 352-360.
- DETR, (1998). *Modern Local Government: In Touch with the People*, London: DETR.
- DETR, (1999). *Implementing Best Value*, A Consultation Paper on Draft Guidance, London: DETR.

- Dinçer, Ö., Yılmaz, C., (2003). *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: I Değişim Yönetimi için Yönetimde Değişim*, Ankara: T. C. Başbakanlık.
- Giddens, A., Hutton, W., (2001) 'in conversation'. Hutton, W. Giddens, A., (Eds.) *On the Edge: Living with Global Capitalism*. London: Vintage.
- Göymen, K., (2003). Panel-Açıkoturum, Demokratikleşmenin Eşiği: Yerel Yönetimler ve Kamu Yönetimi Reformu, Pendik Belediyesi Kültür Yayınları 9.
- Göymen, K., (2004). Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediye", *Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü Uluslararası Sempozyumu*, Pendik Belediyesi Kültür Yayınları.
- Hood, C., (1991). 'A Public Management for All Seasons' *Public Administration*, sayı. 69(1)
- Hood, C., (1995). 'Contemporary Public Management: A New Global Paradigm', *Public Policy And Administration*, sayı. 10(2).
- Hughes Owen, E., (2003). *Public Management and Administration an Introduction*, 3.ed, London: Palgrave, Macmillan.
- Hutton, W. Giddens, A., (2001). 'Fighting Back', Hutton, W. Giddens, A., (Eds.) *On the Edge: Living with Global Capitalism*, London:Vintage.
- Massey, A., (1993). *Managing the Public Sector*, Aldershot: Edward Elgar.
- Meny, Y., Knapp, A., (1994). *Government and Politics in Western Europe*, 2. baskı, Oxford: Oxford University Pres, 13-14
- OECD, (1991). *Public Management Developments*, Paris: PUMA.
- OECD, (1998). *Public Management Reform and Economic and Social Development*, Paris: PUMA.
- Öniş, Z., (1991). 'Privatisation and the Logic of Coalition Building: A Comparative Study of State Divestiture in Turkey and the United Kingdom', *Comparative Political Studies*, sayı. 24(2).
- Ortaylı, İ., (2003). *İmparatorluğun En Uzun Yılı*, 16. Baskı, İletişim Yayınları
- Rhodes, M., Heywood, P., Wright, V., (Eds.) (1997). *Developments in West European Politics*, London: Macmillan.

- Stewart, J., Stoker, G., (1989). *The Future of Local Government*, London: Macmillan.
- Sully, M. A., (2000). *The New Politics of Tony Blair*, New York: Columbia University Pres.
- The Act of The Government Performance and Results Act (GPRA) of 1993
- Thompson, J., (1997). 'Defining the New Public Management', in Lawrence R., J., vd., (Eds.), *International Perspectives on the New Public Management, Advances in International Comparative Management*, Greenwich: JAI Pres: Greenwich,.
- Urwin., D. W., (1997). *A Political History of Western Europe since 1945*, Logman, London
- Vandana, S., (2001). 'The World on the Edge', Hutton, W. Giddens, A., (Eds.) *On the Edge: Living with Global Capitalism*, , London: Vintage.
- Walsh, K., (1995). *Public Services and Market Mechanism: Competition, Contracting and the New Public Management*, London: Macmillan.
- Yıldırım. S., (1993). *Local Government and Democracy*, İstanbul : IULA-EMME.